

Krajowy Program Odbudowy i Zwiększania Odporności
Komponent A „Odporność i konkurencyjność gospodarki”
Inwestycja A3.1.1 „Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia
zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie”.

RAMOWY PROGRAM NAUCZANIA DLA BRANŻOWEGO SZKOLENIA ZAWODOWEGO

W ZAKRESIE STEROWANA UPRAWA WARZYW

opracowany w ramach konkursu „Utworzenie i wsparcie funkcjonowania
120 Branżowych Centrów Umiejętności (BCU), realizujących koncepcję
Centrów Doskonałości Zawodowej (CoVEs)”
numer przedsięwzięcia **KPO/23/2/BCU/U/0001**

Sandomierz, 2025

Str. 1

Zamieszczony program nauczania odzwierciedla jedynie stanowisko autorów i instytucja finansująca nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

1. FORMA, CZAS TRWANIA, ORGANIZACJA, WYPOSAŻENIE

Nazwa formy kształcenia:	Sterowana uprawa warzyw - psiankowate, dyniowate, kapustne.
Uczestnicy szkolenia:	nauczyciele przedmiotów zawodowych
Czas trwania:	1.01.2026-30.06.2026
Liczba godzin kształcenia:	45 godzin
Sposób organizacji szkolenia:	
	Stacjonarny, zajęcia odbywają się w sali szkoleniowej, pracowni lub innym miejscu wyznaczonym przez organizatora. Zajęcia teoretyczne, praktyczne i terenowe.
Wyposażenie:	
	Sala audiowizualna, tablica interaktywna, monitor multimedialny, pracownia komputerowa, materiały szkoleniowe dostępne na wybranej platformie, prezentacje, filmy instruktażowe.

2. WYMAGANIA WSTĘPNE DLA UCZESTNIKÓW BRANŻOWEGO SZKOLENIA ZAWODOWEGO

- Bycie czynnym nauczycielem przedmiotów zawodowych związanych z ogrodnictwem i rolnictwem
- Podstawowe informacje z zakresu znajomości uprawy warzyw.

3. CELE KSZTAŁCENIA I SPOSOBY ICH OSIĄGANIA, Z UWZGLĘDNIENIEM MOŻLIWOŚCI INDYWIDUALIZACJI PRACY UCZESTNIKÓW BRANŻOWEGO SZKOLENIA ZAWODOWEGO, W ZALEŻNOŚCI OD ICH POTRZEB I MOŻLIWOŚCI

- 3.1. Zapoznanie z zasadami sterowania wzrostem i rozwojem roślin warzywnych. – Cel kształcenia zostanie osiągnięty przez wykłady i prezentacje multimedialne.
- 3.2. Zapoznanie z możliwościami sterowania plonowaniem roślin warzywnych. – Cel kształcenia zostanie osiągnięty przez wykłady i prezentacje multimedialne, analizę przykładów, dyskusje problemowe, wizytę studyjną w gospodarstwie.
- 3.3. Zrozumienie zależności pomiędzy specyfiką poszczególnych gatunków warzyw a możliwością sterowania ich uprawą. – Cel kształcenia zostanie osiągnięty przez wykłady i prezentacje multimedialne, analizę przykładów, dyskusje problemowe, wizytę studyjną w gospodarstwie.
- 3.4. Dostosowanie przekazu informacji do indywidualnych możliwości uczestników szkolenia.

4. PLAN NAUCZANIA OKREŚLAJĄCY NAZWĘ ZAJĘĆ ORAZ ICH WYMIAR

Nazwa szkolenia	Nazwa bloków tematycznych	Liczba godzin kształcenia
STEROWANA UPRAWA WARZYW - PSIANKOWATE, DYNIOWATE, KAPUSTNE	Zasady sterowania wzrostem i rozwojem roślin warzywnych.	2
	Sterowanie plonowaniem roślin warzywnych.	2
	Sterowane uprawy produkcja rozsady: podłoże, produkcja, przygotowanie do sadzenia i zasady sadzenia.	4
	Sterowana uprawa warzyw kapustnych.	3
	Sterowana uprawa warzyw korzeniowych.	4
	Sterowana uprawa warzyw cebulowych.	3
	Sterowana uprawa warzyw psiankowatych.	4
	Sterowana uprawa warzyw dyniowatych.	4
	Sterowana uprawa warzyw liściowych.	4
	Sterowana uprawa warzyw strączkowych i innych.	3
	Ekonomiczne aspekty uprawy sterowanej warzyw.	2
	Praca w uprawach pod osłonami.	2
	Wizyta studyjna w gospodarstwie ze sterowaną uprawą warzyw.	8
RAZEM:		45

5. TREŚCI NAUCZANIA W ZAKRESIE POSZCZEGÓLNYCH ZAJĘĆ

Nazwa bloku tematycznego: Zasady sterowania wzrostem i rozwojem roślin warzywnych.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie wpływ podstawowych czynników sterujących wzrostem roślin warzywnych. • Zna i rozumie zasady regulacji wzrostu roślin z wykorzystaniem właściwych praktyk i technologii.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej. • Potrafi korzystać z cyfrowych systemów monitorowania klimatu.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> • Stosuje rozwiązania ograniczające zużycie energii.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowanie plonowaniem roślin warzywnych.

Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none">
• Zna i rozumie znaczenie osłon w produkcji sterowanej.
• Zna i rozumie zależność pomiędzy terminem założenia upraw a terminem zbioru.
• Zna i rozumie zależność pomiędzy obsadą roślin a ich plonowaniem.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none">
• Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none">
• Zna rozwiązania ograniczające zużycie energii, podłoża, wody, nawozów i środków ochrony roślin.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowane uprawy produkcja rozsady: podłoże, produkcja, przygotowanie do sadzenia i zasady sadzenia.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none">
• Zna rodzaje podłoży stosowanych w produkcji rozsady oraz ich właściwości fizyczne i chemiczne.
• Zna wymagania roślin warzywnych na etapie produkcji rozsady.
• Zna i rozumie zasady prawidłowego przygotowania i sadzenia rozsady.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none">
• Zna urządzenia do dokumentowania przebiegu warunków wzrostu.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none">
• Zna rozwiązania ograniczające zużycie energii, podłoża, wody, nawozów i środków ochrony roślin.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowana uprawa warzyw kapustnych.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none">
• Zna biologiczne podstawy wzrostu i rozwoju warzyw kapustnych
• Potrafi dobrać technologię uprawy do zakładanego terminu zbioru.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none">
• Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej.

<ul style="list-style-type: none"> Zna źródła internetowe umożliwiające doszktałcanie.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> Rozumie potrzebę optymalizacji nawożenia i gospodarki wodą.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowana uprawa warzyw korzeniowych.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none"> Zna biologiczne podstawy wzrostu i rozwoju warzyw korzeniowych. Potrafi dobrać technologię uprawy do zakładanego terminu zbioru.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> Rozumie potrzebę optymalizacji nawożenia i gospodarki wodą. Rozumie potrzebę minimalizacji zużycia środków ochrony roślin.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowana uprawa warzyw cebulowych.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none"> Zna biologiczne podstawy wzrostu i rozwoju warzyw cebulowych. Potrafi dobrać technologię uprawy do zakładanego terminu zbioru.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> Rozumie potrzebę minimalizacji zużycia środków ochrony roślin.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowana uprawa warzyw psiankowatych.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none"> Zna biologiczne podstawy wzrostu i rozwoju warzyw psiankowatych.

<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dobrać technologię uprawy do zakładanego terminu zbioru.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej. Potrafi korzystać z zasobów online.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> Rozumie potrzebę minimalizacji zużycia środków ochrony roślin. Potrafi dobrać odmiany warzyw psiankowatych odporne na choroby.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowana uprawa warzyw dyniowatych.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none"> Zna biologiczne podstawy wzrostu i rozwoju warzyw dyniowatych. Potrafi dobrać technologię uprawy do zakładanego terminu zbioru.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej. Potrafi korzystać z zasobów online.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> Rozumie potrzebę minimalizacji zużycia środków ochrony roślin. Potrafi dobrać odmiany warzyw dyniowatych odporne na choroby.
Nazwa bloku tematycznego: Sterowana uprawa warzyw liściowych.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none"> Zna biologiczne podstawy wzrostu i rozwoju warzyw liściowych. Potrafi dobrać technologię uprawy do zakładanego terminu zbioru.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej. Potrafi korzystać z zasobów online.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:

- Rozumie potrzebę minimalizacji zużycia środków ochrony roślin.
- Rozumie potrzebę optymalizacji nawożenia i gospodarki wodą.

Nazwa bloku tematycznego: Sterowana uprawa warzyw strączkowych i innych.

Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:

- Zna biologiczne podstawy wzrostu i rozwoju warzyw strączkowych i innych.
- Potrafi dobrać technologię uprawy do zakładanego terminu zbioru.

w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:

- Potrafi dokumentować przebieg uprawy i parametry środowiskowe w formie elektronicznej.

w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:

- Rozumie potrzebę minimalizacji zużycia środków ochrony roślin.
- Rozumie potrzebę optymalizacji nawożenia i gospodarki wodą.

Nazwa bloku tematycznego: Ekonomiczne aspekty uprawy sterowanej warzyw.

Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:

- Zna i rozumie czynniki wpływające na plon i jego jakość.
- Zna i rozumie zasady planowania produkcji warzyw sterowanych.

w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:

- Potrafi dokumentować poniesione koszty w formie elektronicznej.
- Potrafi korzystać z zasobów online.

w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:

- Zna rozwiązania ograniczające zużycie energii, nawozów i środków ochrony roślin.

Nazwa bloku tematycznego: Praca w uprawach pod osłonami.

Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:

- Zna i rozumie zasady pracy w uprawach pod osłonami.
- Zna zasady higieny fitosanitarnej stosowane w produkcji pod osłonami.

w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> Potrafi prowadzić dokumentację prac szklarniowych.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> Zna rozwiązania ograniczające zużycie podłoży, materiałów, nawozów i środków ochrony roślin.
Nazwa bloku tematycznego: Wizyta studyjna w gospodarstwach ze sterowaną uprawą warzyw.
Oczekiwane efekty uczenia się: wiedza lub umiejętności zawodowe w zakresie dziedziny zawodowej, przydatne do wykonywania zawodu:
<ul style="list-style-type: none"> Zna i rozumie organizację pracy w nowoczesnych gospodarstwach warzywniczych. Zna i rozumie rozwiązania technologiczne stosowane w uprawach sterowanych.
w tym kształtujące umiejętności cyfrowe:
<ul style="list-style-type: none"> Zapoznanie z systemami cyfrowymi stosowanymi w gospodarstwach prowadzących sterowaną produkcję warzyw.
w tym kształtujące umiejętności związane z transformacją ekologiczną:
<ul style="list-style-type: none"> Zna rozwiązania ograniczające zużycie energii, nawozów i środków ochrony roślin.

6. WYKAZ LITERATURY ORAZ NIEZBĘDNYCH ŚRODKÓW I MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

Wykaz literatury
Knaflewski M., 2010. Uprawa warzyw w pomieszczeniach. PWRiL Poznań.
Knaflewski M., 2007. Ogólna uprawa warzyw. PWRiL Poznań.
Orłowski M., 2000. Polowa uprawa warzyw. Wyd. Brasika Szczecin.
Kołota E., Orłowski M., Biesiada A. 2007. Warzywnictwo. Wyd. UP Wrocław.
Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych
Ekran multimedialny, tablica interaktywna, doniczki, wielodoniczki, podłoża ogrodnicze, drobny sprzęt wykorzystywany w szklarni.

7. SPOSÓB I FORMA PRZEPROWADZENIA ZALICZENIA ALBO EGZAMINU

Test z wiedzy teoretycznej (jednokrotnego wyboru).

Autor/rzy programu nauczania (jeśli dotyczy):

dr hab. inż. Robert Gruszecki, prof. UP

Nadzór merytoryczny i metodyczny (jeśli dotyczy):

Nie dotyczy

Opracowanie redakcyjne (jeśli dotyczy):

Anita Łukawska

**DYREKTOR
ZESPOŁU SZKÓŁ
CENTRUM KSZTAŁCENIA ROLNICZEGO
im. Ziemi Sandomierskiej Sandomierz-Klukoszyce
mgr Alicja Szatan**